

recuperandis laborem et industriam, merito condemnatur. Inclytus vir ille Thomas Morus, regni Anglicani magnus cancellarius, unica fidei catholicae adversus impium regem Henricum ejus manibus coronatum, columna, dicere solitus erat: «Mundani, heu! laborant et sudant, ut eant ad infernum, cum tamen si longe minus pro gloria Dei et animae propriae salutem facerent, sublimisimos sibi gloriae gradus in celo comparari fuissent.» Et ideo licet mundani in temporalibus negotiis sagaciores et astutiores sint viris spiritualibus et vere Christianae vita deditis, attamen in rebus ad futuram vitam spectantibus, ab his longe superant. Ipsimet mundani se pro aeterna perditione sibi acquirenda, dure et ad fatigationem usque laborasse, rotundo ore, apud Sapientem, v. 7, fatentur dicentes: *Lassati sumus in via iniquitatis et perditionis; ambulavimus vias difficiles.* Quod si igitur reprobi pro igne inextinguibili sibi accersendo adeo laborarunt, quanto justius et rationabilius est ut pro regno Caelorum adipiscendo strenue laboremur? Cumque sudores reproborum flammis compensentur infernalibus, numquid aequum omnino et justum est, ut a nostra tepiditate expergefacti, sudores nostros, coronis et diadematis conservemus Paradisi? *Non enim coronabitur nisi qui legitime certaverit.* S. Bernardus in sermone quodam ex iis quos de modo bene vivendi conscripsit, hanc habet reflexionem: «Desidium facimus, quando per torporem languidi ea quae Dei sunt operamur. Omnis ars hujus saeculi strenue habet amatores et ad exequendum promptissimos. Quare? Quia presentem habet remunerationem sui operis. Ars vero divini timoris nullos habet sectatores tepidos, languidos et pigritiae inertia congelatos. Sed hoc proinde fit, quod merces laboris eorum non in praesenti vita, sed in futura dabitur.» Ubi notanda sunt verba: «Strenuus amatores.» Quicquid enim impense diligimus, magneque facimus, pro ejus assecutione strenue quoque laboratur.

e. — Mulier miraculorum fama excitata, statim ad Christum se contulit, nec in aliam vicem fortuiti aliquando transitus Christo appropinquare distulit, sed tempus observavit et Christum accessit, ut discat peccator, quod eo ipso quo a Deo vocatur per inspirationes, ut penitentiam agat et confiteatur, voci ejus pareat, ne dum ex raritate et dilatione confessionis peccatum inveteretur in anima, illa quo debilis efficiatur in virtutum exercitio et impotens ad demoni resistendum; tandemque se in aeternam damnationem praecipitem agat. David in tribulationibus suis ad asylum confugiens misericordiae divinae, *Psal. LXVIII, 16*, dicebat: *Non me demergat, tempestas aquae, neque absorbeat me profundum, neque urgeat super me puteus os suum.* Ubi S. Augustinus profundissimum puteum docet esse peccatum;

quisque in ipsum corrui, os si clauserit, id est, confessus fuerit, facile effugiet submersioem discrimen; unde alibi idem asserit David: *De profundis clamavi ad te, Domine; Domine, exaudi vocem meam.* Quia autem impius, cum in profundum venerit contemnit, ideo subdit idem Sanctus: «Clausit super eum puteus os suum; quia clausit os illius, perdidit confessionem.»

f. — Non clamat mulier, vel rogat pro sua salute, ut Archisynagogus, vel caecus; sed tacens retro venit ad Christum. Cujus rei causam dat D. Ambrosius, *lib. de Salomone*, v, quia turpi et fetido morbo laborabat. Et tamen ut notat D. Paschasius, *lib. V in Matth.*, accedit: «Maluit enim fidei trepidante consilio ex fiducia iudicari, quam de tam fetido vulnere perire.» Audiant hoc scelesti et immundi; abruptant pudorem noxium, assumant consilium fidei et viam salutis inveniunt. Deposita verecundia, sarcinam deponant peccatorum.

g. — Haec mulier retro accedens, peccatorem denotabat, qui dum vult converti, ad vitam antea tantum respicere debet per exactissimum conscientiae examen.

h. — Albertus Magnus hunc accessum a tergo mulieris adscribit humilitati, quia se iudicavit indignam Domini aspectu; unde in tantum sublimata est a Christo, ut non solum Dominus in eam conjiceret oculos, ac cum ea loqueretur, sed etiam ut filiam vocaret, quod nulli alteri mulieri in Evangelio concessum fuisse legimus. Humilitas enim gratias et dona Dei promeretur.

VERSUS 21.

Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum ejus, salva ero.

Dicebat enim intra se.

1. — Filius prodigus tunc pridem respicere ceperat quando ex proposito et industria, status sui miseriam et infelicitatem sibi ob oculos posuit, *ita se reversus*; eodem modo credere licet hanc mulierem ad seipsam se reflectentem has suas considerasse miserias, ut Jansenius ait: «Primo, quod a morbo adeo abominabilem apud Iudeos palaretur; secundo, quod tandiu eundem passa sit; tertio, quod a complurimis medicis multa petessa fuerit; quarto, quod omnia erogasset, a novum malum veteri adjiciens, videlicet profluvio sanguinis paupertatem, postremo quod etiamsi multa perpressa et omnia erogata esset, non solum nihil proficeret, sed magis deterius haberet,» omnes, inquam, has miserias mente et corde suo per seriam meditationem conferens, tandem apud se statuit, nullum aliud salutis suae recuperandae superesse refugium, quam ut vestes tangetur Salvatoris. Paulus de Palatio ait: «Porro

«quod illa dicebat intra se, elegantissime indicat, quod Christiana negotia intra aguntur; frustra contendes, nisi dicas intra te; quid prodest ad sacrificia, conciones et confessiones venire, nisi dicas intra te?» internum est, quod Deus videt et quod animam animae nostrae attribuit; hic sanguinis fluxus inordinatorum appetitum nostrorum et scandalorum cursum praefigurabat, pro quibus frenandis necessaria est confessio, contritio et diligens ac rigorosum conscientiae nostrae examen; unde idem Auctor notans, quod S. Marcus, v, 33, de hac Hemorrhoea refert: *Procidit ante eum et dixit omnem veritatem*; subiungit: «Cum peccator sanandus est, prius tremat intra se, mox praecidit coram Sacerdote, qui personam gerit Christi, illique confiteatur omnem veritatem, id est, omnia peccata, vere, nullo peccato dimisso.»

Si tetigero tantum vestimentum ejus, salva ero.

2. — Lyranus mulierem hanc probe scivisse, dicit, vestes hasce, virtutem sanandi non ex semetipsis habuisse, sed per participationem contactus, sacratissime illius humanitatis miraculosas et salutiferas facta fuisse. Hugo Cardinalis ait: «Credidit, dixit, tetigit, quia his tribus, fide, verbo et opere omnis salus acquiritur: *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Rom., x, 10.»

3. — Vivam hanc mulieris fidem Chrysologus, *Serm. xxv*, stupet, eique sanitatem obtentam attribuit, dicens: «Cum tangit fimbriam Christi, nunc divino pectori pulsata arcanum et furto fidei, summam rapit de fimbriae summitate virtutem; felix fraus, quae et lucrum salutis contulit et damna sustulit mox pudoris.»

4. — Chrysostomus in *Catena* citatus, feminam hujus confidentiam notans, ait: «Non aperte sed occulte cum fide vestem ipsius tetigit; cum fide, dixi, quoniam non dixit: Liberabor ab hac agritudine, si vestem ejus tetigero, an non? sed non dubitans nansiter se ab hujusmodi tactu consecuturam, accessit.»

5. — Salmeron mulierem hanc, tantam in Christi vestibus fiduciam habuisse existimat, ut etiam nescio Christo, ab iis sanitatem se recuperaturam crederet: «Nec dubitavit, inquit, quin solo tactu vestium Christi, etiam inscio Christo sanantem recipere posset.»

6. — Albertus Magnus in *Mathaeum* scribens, non tam vestis quam sacrosanctae Christi carnis virtutem considerat, dum ait: «Sciens, quod tactus deificae carnis, semper exerceret opera orationis;» unde similem ei, quam citavimus Chrysologi, elicit contra eos moralitatem, qui sacrae se communionis fructu desitunt: «Miseria autem magna est, quod lactu huic mulieri contulit sanitatem vulneris, et heu multis hodie in

«Sacramento sumentibus confert, alias infertur, «vulnus aeterna damnationis.»

7. — Archisynagogus ad filiae resuscitationem, necessarium esse credebatur, ut Christus cadaveri manum imponeret, et personaliter compareret: *Veni, impone manum tuam super eam, et vivet*; at haec mulier vel solam Christi vestis extremitatem, etiam nesciente Christo, incurabili malo mederi posse credebatur. Dionysius Carthusianus dicit: «Tantum credidit Christo sanctitatem atque virtutem inesse, ut diffunderetur per ejus vestem.»

8. — Albertus Magnus *supra lucam*, feminam hujus stupet humilitatem, dicens: «Mirabilis humilitas, quae sibi fimbriam congruere et sufficere reputavit ad consequendam salutem, cum enim parva esset in oculis suis, parva reputavit sibi congruere.» Salmeron humilitati fidem copulans ait: «Ex humilitate et fide haec mulier tetigit fimbriam, cum posset facilius multo vel carnem, vel partem superioris vestis quam fimbriam tangere quasi indignam se agnosceret quod carnem vel vestem ejus contingeret, sed id quod in vestimento minimum erat.»

9. — Dionysius Carthusianus in sensu spirituali dicit: «Per fimbrias quoque vestis Christi, Sacramenta ejus intelligitur, sub quibus Christus ejusque gratia legitur ac consistit.»

10. — Idem quoque in quinto super hanc Dominicam sermone, ita scribit: «Hoc est, a Salvatoris charitatem, ceterasque virtutes et operationes sanctas, saltem pro aliquantula ac modica fuero parte secutus, salvabor.»

11. — Salmeron mulierem tunc ad Christum confugisse considerans, quando omnibus erat destituta remediis humanis, hoc inde elicit dogma: «Ubi ergo cessat omnis humana industria, et spes in medicis vel facultatibus, tunc tandem incipit se prodere divina potentia, et viciorum esse salus.»

12. — Intelligendo per mulierem hanc, ut diximus, gentilitatem, Interlinearis ita scribit: «*Si tetigero*, id est, si susceperit fidem incarnationis ejus.» Glossa ordinaria ait: «*Fimbriam*, non vestem, quia non vidit in carne Dominum, sed suscepit per Apostolos, incarnationis Verbum; a beatus, qui vel extremam partem verbi tangit.»

13. — Ex illis S. Marci verbis: *Et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum, et dicebant eum, quos multi quoque alios Christum et sacras ejus vestes attingisse, at solam inter omnes mulierem hanc divinarum gratiarum participem factam fuisse scimus, Isa., ix, 3: *Multiplicasti gentem, sed non multiplicasti letitiam.* Cujus ratio est, quia in aliis non ea fides, devotio, reverentia, humilitas, spes et ferventes reperiebantur preces quae virtutes eminentes erant in hac muliere, de qua porro Albertus Magnus ait: «Tetigit fidei devotione.»*

Additio.

a. — Dicebat enim intra se: Si tetigero, etc. Vera animi punctio. Dicebat intra se, non ore, non externis verbis, sed intra se, hoc est, in corde suo, in anima sua. Disce, Christiane. Vis accedere ad Deum? Non solum die ore, sed corde. Parum prosunt externa verba, si cor longe est a Deo. Reflexivae vos aliquando ad doctrinam quam celestis Magister Samaritanæ in hæc verba tradidit: *Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabit Patrem. Venit hora, et nunc est, quando adoratores adorabunt Patrem in spiritu, nam et Pater tales querit, qui adorent eum: Spiritus est Deus. Joan., iv, 24.* Ad quæ verba S. Bernardus alludens, ad nostrum propositum ita loquitur: « Spiritus est Deus, et in spiritu clamet necesse est, quisquis clamorem suum ad eum desiderat pervenire. Sicut enim non faciem hominis respiciat tanquam homo, sed magis intuetur cor; sic ad cordis vocem potius quam corporis aures ejus cui merito dicitur, *Deus cordis mei*, diriguntur. » Et in sermone quodam de modo bene vivendi, in quoniam oratio consistat, indicat dicens: « Oratio cordis est, non labiorum. » Beatus Laurentius Justinianus, in libro de oratione, nonnullas orationis definitiones assignans, eandem sub hisce terminis describit: « Oratio est mentis conversio in Deum per pium, per humilem intellectum; vel oratio est ascensus intellectus in Deum; sive oratio est ostensio voluntatis nostræ ei a quo impetrare speremus id quod desideremus. » In quibus definitionibus nullam invenietis lingue aut vocis unquam fieri mentionem. Idem sanctus Patriarcha, in cap. vii de oratione infructuosa tractans ait: « De hac dicit Isaias: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me. Nihil proficuum est sola ad Dominum voce clamare, sed ipsa est suavissima orationis harmonia, quando vox cognoscitur animo consonare, nec aliud corde, quam ore profertur.* »

VERSUS 22.

At Jesus conversus et videns eam, dixit: Confide, filia, fides tua te salvam fecit; et salva facta est mulier ex illa hora.

At Jesus conversus.

1. — S. Marcus, v, 30, 31, de Christo ait: *Et statim Jesus in semetipso cognoscens virtutem, quæ exierat de illo, conversus ad turbam aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicitis: Quis me tetigit?* S. Lucas, viii, 43, pariter in ejusdem miraculi recensionem idem quasi hisce verbis tradit: *Et ait Jesus: Quis est, qui me tetigit? negantibus autem omnibus, dicit Petrus, et qui cum illo erant:*

Præceptor, turbæ te compriment et affligunt, et dicitis: Quis me tetigit? et dixit Jesus: Tetigit me aliquis, nam ego novi virtutem de me exisse; videns autem mulier, quia non latuit, tremens venit et prostravit ante pedes ejus, et ob quam causam tetigerit eum, indicavit eam omni populo, et quemadmodum confestim sanata sit. Toletus Victoris Antiocheni auctoritate usus in horum verborum, *turbæ te compriment et affligunt*, consideratione ait: « Christum redemptorem spiritualiter tangunt, qui in illum credunt, cæteri vero qui in illum fidem non habent, eum verius compriment et affligunt, quam tangunt; qui autem vere tangit, eum ad misericordiam et clementiam allicit. »

2. — At quæret forte quispiam, cur Christus occulte a se patratum miraculum, coram tota illa multitudine, per ipsius Hemorrhœose testimonium, in modo et qualitate distincte popolari voluerit? Respondetur quod omnis Christi actio ad nostram sit ordinata instructionem et eruditionem; sciendum est itaque, mulierem hanc turbæ immixtam, Christo appropinquasse, ejusque vestem manu sua attingisse, ut igitur se ab omni suspitionis umbra, respectu periculosi adeo sexus immunen redderet, voluit mulierem publice motivum edicere, quare eum attingisset, et profiteri se solum tetigisse fibriam, intentione sedandi sanguinis fluxum: « Ob quam causam tetigerit eum, indicavit eam omni populo, et quemadmodum confestim sanata sit. » Ut in hoc exemplum capiant omnes, etiam quantumcumque sancti, ne scilicet a muliere, quacumque etiam de causa, se tangi sinant, non enim sedabit, sed angebit fluxum, dum sola Christi caro, concupiscentiæ fomitem reprimendi et continentie virtutem nobis inserendi, efficaciam habet.

3. — Chrysostomus, Hom. xxxi in Matth., causam querit, cur Christus in omnium conspectu id quod femina fecerat, popolari voluerit, et respondet, hoc ideo factum esse: « Primum, ut ab omni formidine feminam liberaret, ne conscientia stimulus quasi furata sanitatem morore exagitaretur; deinde ut fidem ipsius corrigeret, quæ se putavit latere potuisse; denique ut fidem ejus manifestam faceret; preterea non est minus signum secreta cordium scire, quam flumina sanguinis coercere; postremo Principem synagoge voluit confirmare. » Cajetanus quoque hoc ultimum susinet, dicens: « Miraculum latens voce luit manifestari, quia tempus urgebat ad augendam fidem Archisynagogi. » Salmeron, ut mulier ipsa miraculum divulgaret, Christum voluisse tradit, dicens: « Ut mulier sponte confiteretur signum, et attentam redderet turbam, et vim suam perciperent, nec dixit: Tu me tetigitis, ut mulier mereretur confitendo, ne videretur extorta confessione, sed rei series narraretur. »

4. — Idem auctor mulierem hanc, per Salva-

toris attackum, ab infirmitate sua liberari quidem voluisse notat, ita tamen ut simul etiam ob immunditiam latere potuisset: « Volebat latere, quia morbus turpis erat, et quia timebat Christi indignationem ob sanitatem furim ablatam. » Ita pariter muliee sunt animæ, quæ immunditiæ et sensualitati in predam date, peccata sua confiteri verecundantur, et nihilominus salutem et absolutionem obtinere gestiunt; maximi sane ponderis est præsentem integræ confessionis rite instituendæ negotio dexterarum confessoriarum maxime respectu debilioris et verecundioris sexus.

5. — Jansenius populi multitudinem, quæ Christum comprimebat, contemplant, ait: « Mira Domini luceat clementia, mansuetudo et humilitas, qui cum tantus esset, ut et multos haberet discipulos, qui a turbæ compressione eum possent liberare, patitur se a turbis comprimi, tam humaniter scilicet eum eis conversans sine omni fastidio, in medio non reverentur eum comprime. » S. Bonaventura ait: « Ex amoris affectu, omnes volebant contingere; in hoc etiam versa vice ostenditur benevolentia Salvatoris, qui etiam a multitudine vult comprimi, quasi nullum a se repellens; ipse enim est, qui dicit: *Eum, qui venit ad me, non ejectionem foras. Joan., vi, 37.* »

6. — Ex hac compressione utilem valde elicit S. Augustinus moralitatem pro iis, qui indecenter sanctissimo Christi corpori appropinquant: « Corpus Christi, » ait, « multi moleste premunt, pauci salubriter tangunt; illi autem opprimunt, qui fideles sine omni, aut certe cum exili preparatione, ad Sacramentum Altaris accedunt; denique his turbis, in quibus nec fides, nec reverentia, nec devotio erat. S. Petrus dicit: *Turbæ te compriment et affligunt*; at de hac tantæ fidei, humilitatis et devotionis virgine Christus ait: *Quis me tetigit?* salubriter tetigit, quia corporis simul et animæ salutem obtulit, quæ tam speciosis titulis honorata fuit: *Confide, filia, fides tua te salvam fecit.* Ego novi, inquit Christus, de me virtutem exisse, quia juxta preparationis, devotionis, et in sanctissimum ejus corpus frequentando reverentiæ mensuram, ab eodem donorum et gratiarum celestium abundantia in nos redundat.

Et videns eam.

7. — Christi in nos oculus, misericordie et compassionis est instrumentum, ideoque Deum deprecabatur, dicens: *Aspice in me et miserere mei.* Si per fluxum sanguineum, iniquitatis et appetitum inordinatum cursum intelligamus, nobis persuadere possumus, eam Salvatori ita supplicasse: *Libera me de sanguinibus Deus, Deus salubris meæ; vide humilitatem meam et laborem meum; et dimitte universa delicta mea.*

8. — Chrysologus, Serm. xxxiii, de hoc heug-

nissimo oculo ita scribit: « Erat totus oculus, qui post se supplicem se videbat. » Albertus Magnus eundem intuitum contemplant ait: « Visio Dei misericordia est. » S. Marcus, v, 32, dicit: *Circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat.* Venerabilis Beda, Hom. in Evang., pariter per hunc obtutum, salutem infirmæ a Christo collatam intelligens ait: « Non obliviscitur filiorum suorum Dominus, nec in se sperantes intueri desistit, sed omnes, qui salvari merentur, suo digno intuitu ac miseratione judicat. »

Dicit: Confide.

9. — Rabanus, a S. Thoma in *Catena* citatus, interrogat, qualiter Christus eam ad fiduciam animari, quæ confidentia et viva fide plena ipsum convenerat, dicens intra seipsam: *Si tetigero tantum fibriam, salva ero?* « Quid est, quod eam confidere jusset, qui si fidem non haberet, salutem ab eo non quereretur? sed robur et perseverantiam fidei ab ea exposulavit, ut ad certam et veram pervenit salutem. »

10. — Duplicis autem virtutis, fidei scilicet ac fiducie mentionem esse perpendit, ut eas differentes esse sciamus; fiducia enim innititur fidei, estque spes certa et indubitata: *Spes non confundit. Rom., v, 3.*

Filia.

11. — In Syriaca legitur: *Filia mea.* Non constat, hunc a divina Sapientia titulum ulli unquam alteri femine datum esse, denominando eam, filiam. Chrysostomus inquit: « Filiam eam vocat, quia fides eam filiam fecerat; » quæ viva adeo et stabilis fuit, ut ejus meritis miraculosam ascribat salutem.

Fides tua te salvam fecit.

12. — Paulus de Palatio devotam hanc Hemorrhœissam istud fibriarum vestimentorum Christi attribuisse notat: « Contra Dominum ascribit fidei illius, quia sicut revera sanitas gratiæ Dei debetur, ita revera fides et contritio nostra eandem sanitatem operatur. »

Et salva facta est mulier ex illa hora.

13. — S. Marcus habet: *Et confestim siccatus est fons sanguinis ejus, et sensit corpore, quia sanata esset a plaga.* S. Lucas scribit: *Et confestim stetit fluxus sanguinis ejus.* In hoc facto Didacus Stella, sacratissimi Christi corporis efficaciam considerans, ait: « Voluit honorare corpus suum divinitus conjunctum et corporis indumenta; sic etiam potest vivificare et sanare animas nostras et corpora, quod si contactu suo potest vivificare mortuos, quanto magis immortalis erimus, qui Christi carnem et sanguinem non tangimus in Eucharistia, sed comedimus et bibimus. »

14. — S. Thomas, in *Catena* supra Lucam, citat quemdam auctorem Græcum, de Salvatore ita scribentem: « Passus est sponte sanitatis rapinam; » mulier sese abscondit, ut furtive prædam capiat salutis, et Christus prædatriæ acquiescit, ut doceat nos, quod, ubi de animæ salute, tantoque thesauro asscurando tractatur, opus sit violentia, *Matth.*, ix, 12: *Regnum cælorum vin patitur, et violenti rapiunt illud.* Quacumque indirecta via, modo ad cælum ducat, gradiamur, contentatur, omnem etiam in hac via astutiam nostram approbat, unde cum magna audacia David Deo dicebat: *Sana animam meam, quia peccavi tibi; saluum me fac Deus; non respectus, non reverentia Dei perit, licet modo imperativo ipsum aggrediamur, dum subsidium lateris est salutis animæ nostræ.*

15. — Licet hæc mulier corpore immunda esset, nihilominus credibile est, eam tanto magis animam mundam et puram exitisse, dum in divinam affiliationem assumpta fuit ab eo, qui *scrutatur renes et corda*; atamen mulier, ut S. Marcus ait, *timens et tremens procedit ante eum, et dixit ei omnem veritatem*; et tamen non nisi fimbriam seu extremitatem vestis attingerat ejus, qui *est candor lucis æternæ et speculum sine macula.* Quanto igitur magis nos timeamus et tremamus oportet prosternendo nos ante eum, quem *tremunt Potestates*, et dicendo omnem veritatem, mediante prævia exacta confessione, dum non ad vestem sed ad sacratissimum Christi corpus, ut ab eo cibemur eique uniamur, accedimus: *Qui manducant meam carnem et bibunt meum sanguinem, in me manent, et ego in eo.*

Additiones.

a. — *Confide, filia, fides tua te salvam fecit.* Mulier illa quæ duodecim annis fœdum sanguinis fluxum patiebatur, animosa fide accessit ad Jesum, et tactu fimbriæ vestimentorum ejus, confesim stetit fluxus sanguinis ejus. Et cum Salvator inquireret, quis eum tetigisset et ipsa piam audaciam suæ fidei palam confessâ esset, publicans se furtim fimbriam tetigisse et statim pristinae sanitati restitutam, tunc ait illi Jesus: *Confide, filia.* Quomodo hæc concordant? Nam si mulier illa prius salva facta fuit, quorsum illi mandat ut confidat? Quis confidet sanitatem consequi, si salutem jam consecutus est. Quis speret habere quod possidet? Possessio, res fructuosus est, non negotium fiduciæ. Fiducia oliatur circa possessa, quæ semper anhelat possidenda. Cur ergo mulieri sanitatem consecuta mandat ut confidat? Scilicet ut viva sit. Ad hoc enim ut fiducia nostra sit efficax, viva esse debet, magnamque habet prerogativam, quando in Deum, non vero in mundum collocat diligentiasque humanas et nostram cooperationem minime excludit.

Deus in mundi exordio terræ præcepit dicens: *Germinet terra herbum virentem*, moxque hæc morem

gessit et a tot sæculis hæcenus prompte obediuit, ut homini et animalibus ad nostram utilitatem creatis provideat. Verumtamen advertendum est, quod idem Deus a nobis requirat ut eandem terram excolamus. Unde S. Augustinus ait: « Admonendi sumus, ut quamvis credamus in Deum, faciamus tamen, quæ facienda sunt ab hominibus, in presidium salutis, ne prætermittentes ea Deum tentare videamur. » Hebræi maximam in Arca habebant fiduciam, utpote qui sæpius experti fuerant quod eandem solum in conspectu inimicorum suorum portando, obtinissent victoriam; et tamen quia ex parte ipsorum aliquando strenue non præliabantur, Arca in potestatem inimici redacta est, et capta fuit, ipsique Hebræi ingentem perperam stragem. Theodoritus inquit: « Vir justus spem in Deo fixam habet et per illam laborare et laboriosus virtutis fructus producere non recusat. » Porro videri poterat quod, postquam Deus Abrahæ ingentem hanc et magnificam promissionem fecit dicendo: *Protector tuus sum, omnem a se timorem deponere debuisse*; et tamen, quando in Ægyptum venit, ob pulchritudinem Saræ sibi valde timuit, dubitavit enim ne forte propter illam sibi necem inferret et Saram raperent. Ac proinde eidem Saræ coniugi suæ dixit: *Dic, obsecro, quod soror mea sis.* Id quod S. Augustinus prudenter ab eo factum fuisse dicit: « Quia si periculum, quantum cavere poterat, non caverit, magis tentaret Deum quam speraret in eumdem. »

b. — Mulier ex tactu fimbriæ vestimenti reperavit sanitatem. Accessit cum fide et humilitate, ideo fimbriam tangit; accessit cum reverentia et compunctione, gravitatem sui morbi agnoscens, ideo a tergo venit, non audens Christi faciem aspicere; ac proinde sanitatem suo vulnere impetravit. At sæpe nulli illis virtutibus destituti et in peccatis obdurati ad mensam Domini conveniunt; et ideo ipsa medicina reflectitur eis in vulnus. « Mors est malis, vita « bonis; vide parvis sumpcionis quam sit dispar « exitus. » Hæc Doctoris Angelici verba maximi continent momenti veritatem, quod scilicet, quantumvis omnes ad mensam Eucharisticam accedentes, panem sumant Angelorum, illi nihilominus, qui indigni ipsi appropriant, nec gratiam, nec virtutem percipiunt Sacramenti, quemadmodum et multi alii sacri Doctores observaverunt. Et in primis quidem S. Cyprianus inquit: « Quamvis ab indignis se « sumi, vel contingi sacramenta permittant, non « possunt tamen esse Spiritus participes, quorum « infidelitas et indignitas tante recludunt contra « dicit. » Tales equidem totam sacramentam hostiam ore excipiunt, ast eandem cum animæ cordisque fructu non deglutiant, quemadmodum illi, qui corde puro cibumque hunc, qui *pinguis panis* dicitur, manducant; infeliciter extenuantur, marces-

cunt et sine Spiritu et devotione aridi, inque vitia procliviores existunt in singulis diebus. Sed undenam hoc promanare creditis? Respondet S. Gregorius: « Comedunt et saturari non possunt, quia etsi « Sacramentum percipiunt, virtute Sacramenti nequaquam replentur; a virtute ergo illa Sacramenti ideo jejunt, quia prius repleti fuerant. Satis quippe fructum non percipiunt in « comestione salutaris hostiæ, quia ea, quibus se « repleverant, flagitia portant in mente; non saturantur, nisi famelici, quia a vitis perfecte jejunes, divina Sacramenta percipiunt in plenitudine virtutis. » Id quod et S. Gregorius pariter docet dum illa interpretatur in *libris Regum* cetera verba: *Repleti prius pro pinitibus se locaverunt et famelici saturati sunt.*

c. — Prius accedit vir et postea mulier; prius tamen intentum obtinet mulier quam vir, quia ardentius amat mulieres quam viri. Omnia igitur mala tollit et bona confert indilate ardens et sincerus amor.

VERSUS 23.

Et cum venisset Jesus in domum Principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat.

Et cum venisset Jesus in domum Principis.

1. — S. Antonius Paduanus vocem *Principis* in sensu morali ponderans, ait: « Princeps est « quilibet homo, qui sibi debet principari, cujus « domus est conscientia ejus: in eam tunc venit « Dominus, cum ei gratiam infundit, ut culpam « suam cognoscat et cognoscens erubescat. »

Et cum vidisset tibicines et turbam tumultuantem.

2. — Lyranus notat, quod melodiarum diversitas varietatem quoque in nobis excitent passionum, aliæ enim ad animositatem et audaciam provocant, ut tubæ et tympana, aliæ ad devotionem, ut cantus Ecclesiasticus; aliæ ad lætitiarum instrumenta musica; aliæ ad mestitiam et planctum, et his antiquitus in conspicuarum personarum funeribus utebantur, ut populum ad luctum incitarent, unde Ovidius ait:

Cantabat maestis tibia funeribus.

3. — Salmeron, quo ad spiritum, tibicines illos jussu Christi dimissos esse dicit: « Expellendi sunt « tibicines, » inquit, « id est, maligni spiritus, « tristitiam carmine demulcentes, cum suggerunt « culpam gravem non esse, aut etiam parcendum, « vel ex improvise contigisse, aut alios similia « agere, aut Dei pietatem ad pietatem propensam, « aut tempus subesse penitentiae. » — « Tibicines, » inquit Rabanus in *Catena*, « sunt adulatores, qui fovent mortuam. »

4. — Turbarum clangores et cantus, vite hujus presentis præfigurant delectationes et voluptates, quæ animæ obsistant, quo minus a morte peccati ad gratiæ vitam resurgat; ideo audite, quomodo Job animam ex humanarum prosperitatum culmine in barathrum perditionis se præcipitantem repræsentare volens, sermones suos instituit: *Tenant, ait, tympanum et cytharam, et gaudent ad sonitum organi, ducunt in bonis diebus suis, et in puncto ad inferna descendunt.* « Experientia quoque docet, aviculas cantus sui imitatione inescitas, retia facile ingredi, et accipi in prædam cadere, S. Valerianus de lascivis cantibus scribens, ait: « Isti sunt laquei, quibus famulantibus inter « cetera vulnera, diabolus hominum mortis operatur; dum oblectat, sæviunt; dum blandiuntur, « occidunt. » S. Augustinus, *Serm. cxcv de temp.*, tales cantus viri diabolicum nominans, ait: « Videte, si justus est, ut ex ore Christianorum, « ubi corpus Christi ingreditur, luxuriosum cantum, quasi venenum diaboli proferatur. » et S. Hieronymus pariter ait: « Cantoris diabolici « venenata est dulcedo. »

5. — « *Turbam tumultuantem,* » inquit Lyranus, « id est, lacrymantem et ejulantem; et illud vocatur « tumultus, quia causat sonum confusum. »

VERSUS 24.

Recedite, non est mortua puella, sed dormit.

Recedite.

1. — S. Hieronymus causam dat, cur hi tibicines a Christo dimissi fuerunt: « Non enim, » inquit, « erant digni, ut viderent gloriam resurgentis, qui « resuscitantem indignis contumelias deridebant. »

2. — S. Ambrosius, in *Lucam*, Christum in hoc facto, obstinationem et Judæorum incredulitatem, allegorice denotare voluisse censet; dicit enim Christus: « *Recedite,* ad significandum scilicet, ex « Judeis non credituros, nec in Ecclesiam Dei « recipiendos, nisi paucos. »

3. — Toletus, in *Lucam*, tibicines dimissos fuisse dicit, quia planctu deinceps opus non erat, dum ipse defunctam vitam resurrexisset: « Mihi, » inquit, « non videtur causa ejectionis, referenda in « indignitatem, nec in significationem tantum, sed « ad veritatis ostensionem; nempe quia tumultus « et cantus illorum, mortuorum erat, non viventium; cum autem suscitanda esset jam puella, « illos eiecit, quasi inutilis ac superfluos; conveniant enim eo, luctus causa. »

4. — S. Gregorius ait: « Foras autem turbam « eiecit, ut puella suscitetur, quia nisi prius a « secretioribus cordis expellatur sæcularium multitudine curarum, anima quæ intrinsicè jacet, « mortua non resurgit; » anima illa sancta quondam dicebat, *Psal. lrv, 8: Ecce elongavi fugiens, et*

mansi in solitudine; sed quoniam id fine eam fecisse putas? nimirum: Respectabam eum, qui saluum me fecit.

Non est enim mortua.

5. — Toletus diffuse filiam hanc, synagogam præfigurasse, probare nititur, in eumque finem multas rationes adducit, quarum prima est, quia puella hæc in imperfecta adhuc ætate constituta erat, talis autem et synagoga fuit, et Mosaicæ legis status, qui vere imperfectus fuisse nascitur; unde Apostolus, *ad Galat.*, iv, 3, dicit: *Cum essem parvulus*, et I Cor., xii, 13, ait: *Cum essem parvulus*. Denique, *ad Galat.*, iii, 24, lex confertur pedagogo. Secunda ratio est, quia Patrem habebat, qui ejus curam habebat, deque ejus salute sollicitus erat: sic quoque Judaismus Deum patris loco habebat, cum e contra Gentiles falsa simulacra adorarent. Tertia est, quia filia isthæc in domo patris erat; sic quoque synagoga in domo Dei, id est, in ejus Ecclesia versatur per veram fidem et religionem, *Psal.* lxxv, 4: *Notus in Judæis Deus, in Israel magnum nomen ejus*. Quarta, quia sicut Redemptor ad filiam hanc sanandam personaliter in hujus Principis domum concessit, ita quoque Messias personaliter de Cælo descendit, et ex hoc populo incarnatus fuit, ut salutem ei impertiretur. Quinta, quia sicut ad hoc resuscitationis beneficium prastandum rogatus et invocatus fuit; ita quoque Christus ad synagogam hanc et universum mundum incarnari voluit, post prævias Prophetarum et Patriarcharum antiquorum preces et intercessionem. Sexta ratio est, quia sicut miraculum istud patrando, a tibicinibus presentibus, et turba tumultuante derisus fuit; ita quoque derisus, et illusus fuit a Judæis. Septima est quia quod aliis ejectionis, in paucorum presentia filiam hanc defunctam in vitam revocavit, per hoc ut SS. Ambrosius et Hilarius notarunt, redemptionem suam paucis Judæis profuturam esse, prænotatum fuit. Denique id quod in textu Evangelico dicitur: *Exiit fama hæc in universam terram*, ad litteram adimpletum fuit: « Quia « salus, quam inter Judæos Christus operatus est, « per orbem terrarum est prædicata et communi- « cata. » Estque hic merus Hugonis Cardinalis discursus.

6. — Quærendum hoc loco venit, qua ratione verificari poterit dictum illud Christi: *Non est mortua*, cum revera expiraverit? Salmeron, *tract.* xvi, ait: « Quia non omnes corporis humani partes « corrumpuntur, ut filii in brutis, nec potior, id est, « anima immortalis, nec perpetua, sed ad tempus « dissolvitur vinculum animæ cum corpore. »

7. — Glossa interlinearis quoad sensum allegoricum ait: « Non est fornicata post Deos alienos, » Quoad sensum litteralem S. Bonaventura dicit: « Quia poterat eam ita facile a mortuis resuscitare,

« sicut suscitavit de somno dormiens a vigilante; » id quod similiter Glossa ordinaria insinuare vult, dum ait: « Vobis mortua est, Deo autem qui sus- « citare potest, dormit, tam in anima quam in « corpore. » Lyranus pariter hæc de re ita scribit: « Licet esset mortua secundum vitam naturæ, ta- « men non erat mortua illi, qui suscitavit eam pote- « rat. »

Puella.

8. — Dicitio hæc mystica est, propter moralita- tem, quam inde sacri Expositores eliciunt; nam Paulus de Palatio ait: « Quod dicit *puellam*, indica- « tur, non tam facile esse senem defunctam resur- « gere, quam puellam; difficile est animam, que « in peccatis consentit, ad vitam novitalem repa- « rari. » Similem considerationem S. Antonius de Padua super hoc Evangelium adducit, dum ait: « Nota, quod dicit, *puella*, non veterana; anima « enim, que nondum diuturnitate malæ consuetu- « dinis est oppressa, sed quasi puella et novella « in peccato est sopita, de facili in vitam potest « resurgere. » S. Thomas, *in Matth.*, hæc defunc- tam filiam, cum duobus aliis resuscitatis mortuis, Lazaro nimirum, et viduæ Naimiticæ filio comparans, de hac ita loquitur: « Hæc igitur puella « significat peccatorem, qui est in peccato occulto, « scilicet in mente; » quando enim peccatum commissum non est publicum, nec per malam consuetudinem in anima inveteratum, facilitimum est illi adhibere remedium; ideoque de ea dici potest: *Non est mortua, sed dormit.*

Sed dormit.

9. — Rabanus ad peccatores in culpa mortuos alludens, ait: « Dicit autem, quod puella dormit, « quia qui peccant in presenti, adhuc per pœnitentiam resuscitari possunt; » que eadem expositio a S. Anselmo pariter adducitur.

10. — S. Paschasius hoc loco ingeniosam quamdam habet considerationem. Dicit enim, quod Redemptor noster miraculum istud quod operatus erat, in conceptu et opinione patris diminuatere volens, filiam ejus dormire dixerit, licet vere mortua esset: « Ad Christi gloriam pertinuit « singulararem, quod defunctam dixerit dormien- « tem, ut admirabilium facta virtutum parentibus « monstraturus, minus se donare pronuntiet, quam « donabat. »

11. — Chrysostomus, *Hom.* xi *in Matth.*, somni hujus mysterium declarat, dum ait: « Ostendens « quasi a somno facile sibi esse mortuos suscitare, » ut patet in Lazaro, qui cum morte extinctus esset; de illo tamen Apostolus suis dixit, *Joan.*, xi, 11: « *Lazarus unicus noster dormit.* » His etiam docet « non esse timendam mortem, nequaquam enim

« esse mortem, cum ad conditionem somni redacta « sit. »

12. — Filia hæc etiamnum ætatem agebat innocentem, ideoque illam in gratiam mortuam esse, facile credere possumus; mors autem iustorum, in pluribus Sacræ Scripturæ locis, dicitur somnus, *Psal.* cxv, 2: *Cum dederit dilectis suis somnum; ecce hereditas Domini*, de S. Stephano, qui cælum apertum Deique Filium ut gloriosum ejus certamen remuneraret, coronam sibi deferentem, et in occursum ejus venientem conspexit, dicitur: *Obdormivit in Domino*; neque S. Lucas martyrium ejus describens, ullam mortis facit mentionem. S. Bernardus prædica Palamita: verba: *Cum dederit dilectis suis somnum*, examinando, sequentia Jobi, v, 19, verba citat: *In sex tribulationibus liberavit te, et in septima non tanget te malum*; quorum verborum hunc dicit esse sensum: « Veniet quidem « mors, ipsa enim est septima tribulatio, sed som- « nus erit electis Domini; et ecce hereditas ejus. » Constat quoque, quod Ecclesia mater nostra, filiis suis, tunc pridem somnum et quietem annuntiet, dum ex hac in aliam vitam transeat, tunc enim et non ante is dicit: « Requiescent in pace; » mors enim est quoddam laborum in hac vita tolerantium refrigerium. S. Joannes Chrysostomus, *Hom.* xxxii *in Matth.*, magnam notat mortem inter, que ante Christi adventum sustinebatur, ab ea, quæ, postquam cæli aperti sunt, ab hominibus sustinetur, differentiam: « Mors, » ait, « ante Christi adven- « tum terribilis erat, nunc autem contemptibilis, « ita ut, quam formidabant illi virtute clari, et tanta « erga Deum virtute freli, nunc derideant et ju- « venes et teneræ virgines; » cujus hanc convincen- tem, Christique verbis conformem rationem reddit: « Nihil enim mors est ultra quam somnus; » unde et David dilectorum, Deoque charorum mortem, nominat somnum, dicens: *Cum dederit dilectis suis somnum*; hereditas etiam filiorum dicitur: *Ecce hereditas Domini filii merces*; item dilectio et amor assimilatur morti, *Cant.*, viii, 6: *Fortis est ut mors dilectio*; neque mirum, dilectio enim et amor Dei in aliquam animam non modo non remittit aut aboletur superveniente morte, sed magis solidatur, dum ex tunc anima Deo uniri incipit: *Quando veniam et apparebo ante faciem Dei? Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est.* S. Augustinus, *Medit.*, xvii, dicit: « Cum in cæteris rebus im- « patientia solet culpam, in expectatione tantæ « promissionis, laudabilis est vehemens impatien- « tia dilationis. » De Samsone in libro Judicum traditur, quod vice quadam leonem adorsus, eum generoso nisu membratim discorporavit, in ejus faucibus postea redux sapsissimi reperit mellis fa- vum, unde occasionem sumpsit, hocce proponendi emblemata: *De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo. Omnia in figura contingebant*

illis. Leo igitur sævus et horribilis mors est: *Sala me ex ore leonis, ne quando rapiat ut leo animam meam.* Natura nostra, cum de morte agitur, timet et horret, non aliter ac victor ad horribilis invasus feræ; at qui illam victorose triumphat, in faucibus ejus mel reperit, id est, de ea, velut de optatissimo lelabitur somno ille scilicet, qui verum habebit spiritum, et bene cum Deo stare sataget. *Irruit Spiritus Domini in Samsone et dilaceravit leonem.* Quam sollicitè post laborem optatur quies et tranquillitas, portus post tempestatum furias! sed notandum, quod S. Ambrosius de morte tradit: « Portus quidem est eorum, qui magno istius vite « jactati salo, fide quietis stationem requirunt. » S. Basilii post intentatam sibi a Modesto mortem, eo quod impiis Imperatoris edictis consentire nollet animose respondit: « Mors beneficii loco mihi erit, « citius enim me ad Deum transmittet, qui vivo. » Sed opportunè proposito nostro deservit Reginaldus Polus, Catholicæ religionis in Anglia basis et fundamentum; cum enim occisori suo quinquaginta quinque millia scutorum aureorum promissa esse, audisset, respondit: « Jam satius sum vitæ, qui « mihi eam ademerit, hoc præstabit officii, quod « illi, qui dormitum ire cupienti vestes detrahit. »

Additiones.

a. — *Non est mortua puella sed dormit.* Hoc ponderandum est illud quod ingeniose notavit Origenes, *lib. II contra Celsum*: « Quod mortuos excitaverit « Christus perpaucos, id expresserunt Evangelistæ: « Archisynagogi, scilicet, filiam, de qua nescio quo- « modo dixerit Jesus: *Non est mortua puella sed « dormit*; et unicum viduæ filium et Lazarum illum « quadriduannum; et id dixerim, ut enim Elisæi « Prophetæ diebus, etsi erant multi leprosi, ex his « tamen nemo mandatus est, nisi Naaman Syrus, « sic et mortui erant in tempore Jesu multi, sed « illi sunt a mortuis excitati, quos Deus verbum ad « resurgendum aptiores cognovit. » Sed quibus isti? Profecto non alii quam casti et innupti, sicuti hi tres fuerunt. Hi enim casto et virgine corpore viventes, aptiores inveniebantur ut mortem fugerent et vita viverent.

b. — Charissima erat filia patri, nam tenella erat, annorum duodecim, unica in domo patris; quam ut expirasse vidit pater, festinus cucurrit ad Dominum, pro resuscitatione filię deprecans; quam Dominus, non mortuam, sed dormientem asseruit, quamque paulo post, remota turba, a mortuis suscitavit. Contraria plane sunt sibi ista. Num vera mors unice filię, fascinum est patri? Itane amor filiorum infatuat parentes, ut dormientes credant, et dicant defunctos? Mortua puella mortuum designat peccatorem: *Nam qui in deliciis est, ait Apostolus, I Tim., v, vivens mortuus est*; quasi dicat, vivens non vivit; sed vitam corporis obivit, animæ morte,

Idonee S. Bernardus, *Serm. XLVIII in Cant.*, ait : « Vita in peccatorum deliciis agens, est mors et umbra mortis. Quantum enim umbra est corporis » cuius est umbra, tantum pro certo vita illa inferno » appropinquat. » Huius infernalis gehenna, velut umbra peccatoris et peccati est! Quocumque se vertit peccator, infernum velut umbram circumferet. Peccatum enim non solum inferno simile, sed ob malam conscientiam illo deterius est.

VERSUS 25.

Et deridebant eum; et cum eiecit esset turba, intravit, et tenuit manum eius, et surrexit puella.

Et deridebant eum.

1. — Lyranus hunc cachinnum ex deceptione ortum fuisse credit, cui intricabantur, putantes Christum vere existimare, filiam adhuc vivere et dormire : « Deridebant, » ait, « credentes, quod loqueretur ex ignorantia, quia sciebant eam mortuam, » unde S. Lucas subdit : *Deridebant eum, scientes quod mortua esset*; et S. Marcus ait : *Ingressus, ait illis : Quid turbamini et ploratis? puella non est mortua, sed dormit.* Toletus horum non admiratur subsannationes, quia animalis homo non percipit ea quae sunt Spiritus; nullum de Christi sanctitate conceptum formarunt, quasi eam resuscitare posset. « Non intelligentes, » ait, « futurae iam resurrectionis mysterium, deriserunt Christum, quasi negaret omnino mortem puellae; » homines enim fidei lumine destituti, sua virtute Christi virtutem ac potentiam mensurabant, nec eum suscitare illam posse credebant. » Hic autem derisus ad majorem postea cessit miraculi gloriam; videntes enim resuscitasse, quam certo sciverant obisse, amplius postmodum Salvatorem glorificaverunt.

2. — S. Hilarius, *cap. XI in Matth.*, inquit : « Irridetur a primis, nunquam enim illi Deum in » homine crediderunt; » qui Auctor per Principis aedes, Synagagam et Hebraismum intelligit, Christo illudentem : « Quin etiam praedicari resurrectionem » riserunt. » Interlinearis ait : « Quid faciunt » Iudaei, assensum dare nolentes veritati. » Hugo Cardinalis dicit : « Sic saeculares contempnunt Prae- » dicatores. » Hicque perversorum mos est, bonis scilicet et timoratis illudere, qua de re celebre illud exstat Sapientiae, v, 3, testimonium : *Hi sunt, quos habuimus aliquando in derisum et in similitudinem improperii, non insensiti vitam illorum aestimabimus insaniam.* Job, XII, 4, dicit : *Qui deridetur ab amico suo sicut ego, invocabit Deum et exaudiet eum; deridetur enim iusti simplicitas, non obstante, alio teste Deo, in universo mundo non reperiretur quod, qui Jobo similis esset in sanctitate; de qua injuria idem Propheta alibi quoque, cap. XXXI, 1, conqueri-*

tur, dicens : *Derident me iuniores.* Ipsemet S. David, *vir secundum cor Dei*, de se ipso testatur, *Psal. XXI, 7 : Opprobrium hominum et abjectio plebis; omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis, et moverunt caput.* Idem alio loco, *Psal. XLIII, 14*, in persona eorum, qui in divinum praecceptorum observantia exactiores erant, ita disserit : *Posuisti nos opprobrium vicinis nostris, subsannationem et derisum his, qui sunt in circulo nostro.* Jeremias, XX, 7, pariter ait : *Factus sum in derisum tota die; omnes subsannant me.* De Tobia quoque, II, 15, asserit : *Sicut beato Job insultabant reges, ita isti, parentes et cognati ejus irridebant viam ejus.* Si quis ergo est nostrum, qui ob proprium sui Dei aut Christi characterem illudatur, audiat, quod S. Petrus, I *Epist.*, IV, 16, suadet : *Ut Christianus non erubescat, sed potius juxta consilium Apostoli, Heb., XII, 43 : Eaeamus ad eum extra castra, improperium portantes, scilicet Christi, qui per presentem clementiam et patientiam actum suos voluit praemunire Apostolos, de quibus S. Paulus, I Cor., IV, 13, dicit : Omnium peripsema.* Joann., XV, 19 : *Si de mundo fuissetis, mandus, quod suum erat, diligeret; quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea vos odit mundus.* Incognitus, hodie Michael de Bononia, super illa Psalms XLIII, 16, verba : *Tota die verecundia contra me est, ita discurrit : » Verecundia gravis » erat contra sanctos, vel coram sanctis, id est, » ante oculos sanctorum, quando quos impioe » sciebant, sibi insultare videbant; vel dicit : Contra » me est, id est, contra hoc quod boni erant, quia » ideo persequebantur, quia fideles. »*

3. — S. Bernardus in quodam sermone suorum, Christiani nominis et professionis debitum declarans, inquit : « A Christo dicit estis Christiani : » nonne ea via, qua Christus ambulavit, et vos » debetis ambulare? » Hi homines de face plebis ad intonandum conducti erant : *Tibicines et turbam tumultuantem; nihilominus tanta fuere audacia, tamque perfrectae frontis, ut Deum Majestatis iriserint, quem odorant Dominiones, tremunt Potestates.* Hugo Cardinalis inquit : « Licet Dominus » derideatur, non destitit a proposito. » David ex pietatis et devotionis instinctu ante aream saltans, a regina conjuge sua, cum verbis improperii illusus fuit; at ille : *Ludam, inquit, et vilior sum plus quam factus sum, et ero humilis in oculis meis.* Chrysostomus, *Hom. XXXI in Matth.*, Salvatoris insolentes hos invereundos minime objurgantis virtutem admiratus ait : « Non moleste ferebat, nec » increpavit irridentes. » Ex quo Christi facto Didacus Stella sequens nobis documentum elicit : « Discamus hinc non egre ferre, si ab aliquibus » irridemur, nam Christus patienter se habuit cum » istis derisoribus, et nihil eis respondit, sed tacens » transivit, et fecit, quod facturus venerat : hoc » faciamus, si volumus esse Christi discipuli; etenim

« qui se dicit in Christo manere, debet sicut » ambulavit ambulare. »

4. — Notandum quoque derisores hosce non viles modo personas, sed et perditae salutis hominum fuisse figuras, quos Filius Dei a se elongari jubet, dicens : *Recedite; recedentes autem a te, in terra scribentur.* Hosce S. Mattheus turbam tumultuantem vocat, ut sciamus derisores nostros personas esse non sapientes et timoratas, sed dissolutas, divino lumine destitutas, perque viam malam gradientes : quo fine audire placeat illud S. Augustini, *Epist. CLIV* : « Necesses est, ut aliter quam » oportet, humana aestimet, qui divina contem- » nit. » Non juxta derisorum, sed prudentum aestimationem agendum est, si per locum, plenum claudis hominibus, nos proficisci contingeret, utique videntes nos illis gradi vestigio, ridebunt nos, sed quo inde, an non flocci subsannationes eorum faceremus? Nobis certo constat illos, qui actus humilitatis, contemptus suiipsius et mortificationis derident, tales esse, qui pleno cursu ad infernale praecipitium accelerant : at vero malum nostrum est, quod illos non solum non fugiamus, sed etiam nos ab iis seduci sinamus, precipitando et nos eorum exemplo, atque a via recta turpiter deviano.

5. — Audite, cujus genii illi fuerint, qui Davidem deridebant : *Qui retribuunt, inquit, Psal. XXXVII, 21, mala pro bonis, detrahebant mihi, quoniam sequar bonitatem;* quod tamen minime admirandum esse dicit Chrysostomus, *Hom. LXXI in Gen* : « Semper enim contra virtutem insanivit » malitia, » et ideo eorum detractiones et contumelias flocci faciendae sunt, ad ejusdem Davidis exemplum, qui a Michol subsannatus et reprehensus, ejus derisionem non modo nihil fecit, sed et sacrilegam generoso responso repulit, ut proinde interpres quidam hoc Davidis factum perpendens, bene dixerit : « Non erubuit David foemineas opinionones. » Sapiens ad id, quod de claudis, gressu recto ambulantes ridentibus, diximus, duobus in locis alludit; primo enim dicit, *Prov., XIV, 2 : Ambulos recto itinere et timens Deum, despiciatur ab eo, qui infirmi graditur via;* alibi vero *Prov., XXX, 27, ait : Abominantur impij eos, qui in recta via sunt.*

Et cum eiecit esset turba.

6. — Theophylactus in Mattheum ideo multitudinem a Christo ejectam esse dicit, ut ostenderet, se miraculi ostentationem ipsis presentibus non querere : « Ejecit autem foras omnes, fortasse » docens nos, carere inanis gloriae studio et nihil » ad ostentationem facere. » Lyranus eos indignos fuisse dicit, qui tanti essent miraculi spectatores : « Ex quo enim erant increduli, non erant digni » videre miraculum, quia scriptum est supra; » *Nolite sanctum dare canibus;* » idem S. Hieronymus diu ante his verbis docuit : « Non erant digni

« videre mysterium resurgentis, qui resuscitantem » indignis contumeliis deridebant. »

7. — S. Bonaventura, *Serm. II in hac Dom.*, haec verba intelligit de turba male societatis, quae sepe salutem impedit, sive ut S. Thomas ait : « Tibicines » sunt, qui fovent in peccato : *Laudatur peccator in desiderijs animae suae, et iniquus benedicitur;* » nam anima, ut in sordibus iniquitatum suarum perseveret, contagium tenacius habere nequit, quam malorum aliorum exemplum, et malorum sodalium persuasiones, de quibus S. Augustinus lamentabatur, dicens : « O nimis inimica amicitia! » et Sapiens, *Prov., I, 10 : Si te lactaverint peccatores, ne accipias eas;* nam licet ad hujusmodi familiaritatem te vel inclinet genus proprius, vel natalium vel professionis eorumdem studiorum, aut talentorum naturalium, aliarumque similium qualitatum similitudo, nihilominus si ejusmodi amicos, et quae ab iis ad prava offeruntur insecutiones, salutis animae tuae inimicos, honestisque moribus contrarios esse cognoveris exemplo Christi libere eisdic : *Recedite;* secus enim anima ad gratiae vitam nunquam resurgit; unde Christus, *Matth., v, 30, ait : Si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam et projice eam tibi, expedit enim tibi, ut pereat unum membrum tuorum, quasi diceret : Tametsi talis amicus, haud secus ac dextera manus, necessarius tibi esset, recedens tamen et projiciendus tibi est, si periculum fuerit, ut totum corpus inficiatur.*

8. — Beda, *Hom. in Ev.*, ait : « Foras tamen eji- » citur, ut puella suscitetur, quia si non prius a » secretioribus caecis expellitur importuna saecula- » rium multitudo curarum, anima, quae intrinsicse » jacet mortua, non resurgit; » cui perfecte consonant illa S. Thomae verba dicentis : « Ad hoc ut » anima suscitetur, oportet quod turba cogitatio- » num expellatur, et tunc intrat Dominus. »

Intravit.

9. — S. Marcus dicit : *Ejecit omnibus, assumptam patrem et matrem puellae, et qui secum erant, et ingreditur, ubi puella erat jacens;* S. Lucas vero ait : *Non permisit intrare secum quemquam, nisi Petrum, et Jacobum, et Joannem, et patrem et matrem puellae;* cujus rei mysterium Salmeron declaravit, dicens : « Ut » instrueret ministros Evangelicos, ne ad foeminas, » praesertim adolescentes intrent, nisi adsint eorum » propinqui, ne ulla scandali occasio cuipiam data » esse videatur. » Sed inquires, ex quo ad filiae cadaver ingrediebantur, ut quid hac diligentia opus erat? erat omnino, licet enim mortua esset, nondum lamen in cineres resoluta erat, ideoque etiamnum effigies ejus supererat; praeterquam quod jam jam in vitam revocanda esset, nempe docere nos voluit, quamvis iis, quibus cum hoc sexu necessarium est commercium, circumspectione opus sit.

10. — Theophylactus, in *Lucam*, specialem rationem reddit cur Christus præcipue tres hosce discipulos ad prodigium istud admisserit: « Admissi », inquit, « ut discipulorum præcipuos et « taciturnos, nolebat enim hoc miraculum ante « tempus revelare multis. »

11. — Paulus de Palatio ex hisce verbis occasionem sumit, ut Pastores Ecclesiasticos moneat, ut, si Ecclesiarum suarum salutem desiderent, quid factum opus sit, a Christo ediscant: « Si ex animo, » inquit, « vestras Ecclesias sanare concupiscitis, en « habetis salutis sciendi formulam, primum reji- « cite turbam, id est, ne ad clerum vestrum homi- « nes quosvis vulgares assumitis, manus nemini « cito imponatis, perditionis Ecclesiasticæ radix « fuit, quod de media turba viri acciti et admissi « sunt in Ecclesiam; » pergit sequentibus verbis ultra docere, illos tantum admittendos esse, qui Petro in fide, in laborum tolerantia S. Jacobi, Joanni vero in ardenti erga proximos dilectione similes existunt: « Adsciscite etiam patrem et ma- « trem, id est, auctoritate ultimam ecclesiasticam et « sæculari; tibines expellite, illos videlicet, qui « honores, delicias et cupiditatem docent et quæ- « runt; hi sunt, qui fraternitatem charitatis con- « temnant, anorem charitatis non curant, vite « asperitatem refugiunt, injuriarum ultiones requi- « runt. »

12. — S. Bonaventura, *Serm. II in hac Dom.*, ad verbum *intravit* se reflectens, in sensu spirituali ita scribit: « Cum enim homo magnitudinem sup- « pliciorum et premiorum æternorum pensando, « de salute animæ suæ efficaciter cogitat, tunc Jesus « qui interpretatur salus, domum mentis per gra- « tiam invenientem intrat. »

Et tenuit manum ejus.

13. — S. Hieronymus per hanc filiam, in sensu mystico Synagogam intelligens, ait: « Nisi prius « manus Judæorum, quæ sanguine plenas sunt, « mundate sint a morte, Synagoga eorum mortua « non resurget. »

14. — S. Bonaventura quatuor, quæ in hoc miraculo contingere, considerat, quæ omnia animæ in peccato mortuæ resuscitationi spiritualiter adap- « tat. « In his, » inquit, « verbis quatuor consideranda « occurrunt: turba eicitur, Jesus ingreditur, ma- « nus puellæ tenetur, surgere jubetur. Significan- « tur in his quatuor necessaria ad salutem, scilicet « ut impediendum salutis evitetur, ut efficaciter « de salute cogitetur, ut voluntas per gratiam ad « salutem adjuvetur, ut a peccato anima ad salutem « justificetur. »

15. — S. Thomas, in Matthæum scribens, huc miraculo illa Psalmistæ verba, *Psal. cxvii, 16, 17*, adaptat: *Deatera Domini fecit virtutem, non moriari, sed vivam et narrabo opera Domini; castigans castiga-*

vit me Dominus et morti non tradidit me; qua vero in re, hæc manum Christi super nos per peccatum mortuos extensio specialius consistat, in his verbis docet: « Tenet manum peccatoris, quando adju- « rium ei præbet, » id quod S. Antonius Paduanus significantius exprimit, dicens: « Manum manu « tenet, cum misericordia sua dat velle, nosse et « posse. »

16. — Memorandum est hic quod Christus leproso dicenti: *Si vis, potes me mundare*, petitam gratiam his verbis impertierit: *Volo, mundare*, ubi S. Ambrosius ait: « Illud mirabile, quod eo sanavit « genere, quo fuerat obsecratus, quia voluntate « timentium se faciel, » ac proinde quia Pater hujus defunctæ filia a Christo petierat: *Veni, im- « pone manuum tuam super eam et vive!*, idipsum subito adimplevit, quia *tenuit manum ejus et surrexit*, unde Salmeron ait: « Juxta patris fidem id fecit, imo « tenuit, plus est quam imponere manum, quia « semper dat plus quam petimus. »

17. — S. Bonaventura moralitatem valde utilem adducit ad eos, qui ad poenitentiam reducuntur, in gratia confirmandos: « Sicut enim Jesus intrat « domum per gratiam prevenientem, ita tenet « manum per gratiam subsequentem, manum « utramque Dominus tenet, dum efficaciter bene « operandi virtutem præbet; quomodo enim homo « surget, aut quid boni ageret, nisi sic Dominus « manum teneret? » nam S. Augustinus ait: « Sine « Deo operante, ut velimus, sine cooperante, ut « possimus, ad pietatis opera nihil valeamus. »

18. — Notandum est, quod quia Salvator, de mortua hac, velut dormiente loquebatur: *Non est mortua puella, sed dormit;* ad dormientem vero excitandum, manus imponi solet, ideo ut eam in pedes erigeret et ambulare faceret, manum ei in adjuto- rium porrexit: *Confirmasti super me manum tuam.* *Psal. xxxvii, 3.*

19. — Albertus Magnus, in *Luc.*, ait: *Manum imposuit*, ut significaret, se sublevare per adjuto- rium divine virtutis et influere vitam per contac- tum suæ vivificæ carnis; Lyranus pariter ait: « Per « tactum enim curabat, ut ostenderet, quod illa « humanitas erat instrumentum divinalis miracula « facientis. »

20. — Euthymius, in S. Marcum scribens, ait: « Ut manus Christi corpus illud disponeret, sicut « vox quæ sequitur, animam, quæ discesserat, « revocabat. » Addit S. Marcus Christum in resuscita- tione hæc quoque verba adhibuisse: *Puella, dico tibi, surge.*

21. — Paulus de Palatio inquit: « Tenet manum « ejus, quia non sunt homines relinquendi, ut « agant, quæ volunt; cohærens est nostra manus. « Plane cum Dominus immittit nobis languores, « pauperiem et alias vite miserias, manum nos- « tram tenet. »

22. — *Justus ex fide vivit*, juxta Apostolum, *Rom., 1, 17*; at non sufficit hæc sine operatione, quia *fides sine operibus mortua est*; ideoque Christus, postquam puella, media fide et nolitia sui, vivificata esset, *tenuit manum ejus*, docens nos in ea, ut, si in vita perseverare velimus, exercitia bonorum operum frequentare debeamus.

23. — Jehu ex Dei jussu accinctus itineri ad domum Achab extirpandam, Jonadab sibi obvium, quas partes sustineret, interrogat, dicens: *Nunquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo?* quo affirmative respondente, subjungit Jehu: *Da manum tuam; qui dedit ei manum suam, quia Jehu apprehensa Jonadab in cursum suum sublevavit; ita et nos si cum Christo in cælum scandere speramus, si fideles nos profitemur, ecce signum: Da manum tuam; idipsum opera tua doceant.* S. Gregorius super illa Jobi, *xii, 14*, verba: *Animam portabo in manibus meis*, ita scribit: « Animam in « manibus portare est intentionem cordis in ope- « ratione ostendere. »

Et surrexit.

24. — Amplius scribit S. Marcus, scilicet: *Et ambulabat*, unde Beda in hujus Dominicæ homilia sequens eruit dogma: « Quemcumque enim pecca- « tis mortuum superne manus miserationis resus- « citaturus tetigerit, non solum a sordibus et vetero « scelerrum exurgere, sed et in bonis continuo debet « perficere operibus. »

25. — Ex SS. porro Marco et Luca notandum est, Christum non modo, ut rediviva ambularet, sed ut ei ad manducandum daretur, effecisse, eamque manu apprehensa, allocutum fuisse, id quod minime in aliorum resuscitatione contigisse legimus: « Sig- « nificatur spiritualiter, » inquit Toletus, « eum, « qui per gratiam a peccato liberatus est, continuo « surgere debere, et *confestim surrexit*, ait S. Mar- « cus, deposita veteri consuetudine et remota anti- « qua occasione peccandi, ac ambulare, bonis ope- « ribus incumbendo, ne gratiam in vanum accipiens « eam facile perdat. »

26. — S. Lucas tradit: *Et jussit illi dari manducare*, id quod et in S. Marco legimus, ut nos vitam spirituales nullo melius quam frequenti panis celestis usu foveri discamus, de quo dicitur: *Panem Angelorum manducavit homo*, vel ut alia versio habet: *Panem juvenum*; quia vel maxime ætati juvenili competit, concupiscentiæ fervores reprimere per vinum *germinans virginis*. Euthymius inquit: « Eadem de causa Christum non dedisse illi « manducare sed jussisse parentibus, ut darent: « spiritualiter significatur frequentia Sacramenti « Eucharistiæ amplectenda ab eo, qui justificatus « jam bonis operibus intendit; per illam non solum « gratia augetur, sed robor ad tentationes supe- « randas, difficilia opera efficienda adjicitur. » Beda

supra Lucam idem documentum suggerit, dicens: « Si quis a spirituali morte resurrexit, celestis « necesse est ut mox pane satiatur, et divini scilicet « verbi et sacrosancti altaris particeps effectus. »

27. — Sed dices forte, quare anima a corpore separata subito, sine mora Deo obedit, unita vero, sæpius voci ejus rebellat, surda, inque divinis præceptis et consiliis adimplendis obstinate negligens manet? Ad hoc aliud responderi nequit, quam quod lutum hoc, quod identidem nobiscum circumferimus, hujus mali origo sit et fomentum, *Sap., ix, 13*: *Corpus enim quod corrumpitur aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem*; corpus inescat animam suisque eam retrahit appetibus.

28. — Glossa ait: « Moraliter puella significat a peccati delectationem, adhuc corde tectam, non- « dum operi perperatam, cujus facilem correctio- « nem Dominus ostendit, dicendo: *Puella, surge*; « nam in aliis duobus, quos suscitavit, aliquam « videtur fecisse moram, vel in dicendo, vel in « expectando. » Hanc denique filiam resuscitam Christus reliquis benignius habuit, quia scilicet animam figurabat, potius ex fragilitate quam ex malitia delinquentem; tales enim facilius in resurgendo tentationibusque vincendis adjuturum sentiunt manum potentem Dei; absque his duo requirit Christus, scilicet ut eant, id est, non otio et pigritia torpeant, sed bonis operibus incumbant, et come- dant panem Eucharisticum: *Panis cor hominis confirmat*. Idem et Jansenius ponderat, sed ad teneram puellæ ætatem recentem mortem et presentem adhuc intra ædes paternas subsistentiam reflectens; unde ait: « Significatur anima, quæ in principio « vite spiritualis, per imbecillitatem prolapsa est « in crimen aliquod occultum, quæ quoniam non- « dum perfreuit frontem et necdum assuetudine « colligit habitum, facile sanari et resuscitari potest, « maxime si pro ejus salute et vita Princeps sollici- « tus sit, hoc est, Pastor Ecclesiæ, anima hujus « spiritualis pater. »

Additiones.

a. — *Et cum ejecta esset turba, intravit.* Non intravit nisi post ejectam turbam, quia Deus in cordis nostri possessione nullum vult admittere consortem. Quodam obscuro in eo latet mysterium, quod Salvator noster innocentissimam quidem carnem suam sibi dilacerari et vulnerari permisit, nec tamen tunicam seu vestem inconsultum dividi pati voluerit? Num forte ideo id factum est, quia tunica hæc opus manuum sanctissimæ Matris suæ fuit? Sed et corpus Christi et virginæ Matris suæ sanguine conditum fuit. Aut vero factum est ideo quia vestis illa unitatem Ecclesiæ suæ præfigurabat prout in apparitione S. Petro Alexandrino facta ostendit? *Omnia in figura contingebant.* Omnia

hec bene quidem dicuntur et aptissime; verumtamen Idiota per vestem hanc charitatem, seu amorem divinum intelligit, qui divisionem minime admittit: « Designantur per tuam tunicam incon-
« sultem, quæ nec seissa fuit, nec divisa, quia
« amor, neque dividi debet, neque scindi, et qui
« eam dividunt, vel scindunt, peiores videntur,
« quam milites te crucifigentes, qui tuam tunicam
« dividere noluerunt. »

b. — Cor sedes est amoris, non igitur illud ingreditur Christus, nisi prius exterminata turba, quæ scilicet nequeunt simul stare amor Dei et mundi. S. Joannes Apostolus, 1 *Epist.*, II, 15, sic ait: *Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in eo.* S. Augustinus hoc S. Joannis, divino amore præ cunctis aliis ferventissime ardentis, monitum ponderans, cavendum esse dicit: « Ne quis dicat in corde suo: Falsum hoc est; » quasi dicat: Nemo se doctrinæ dilecti hujus discipuli opponat, nam Deus est qui in verbis illis loquitur, Spiritus Sanctus per os et calamus Joannis nos erudit; ac proinde S. Doctor concludit: « Nihil verius. » At vero dices fortasse, quoniam modo Apostolus a nobis aversionem mundi exigit, cum tamen mandus a Deo creatus fuerit? *Mundus per ipsum factus est*, inquit, in Evangelii sui exordio; idem Apostolus S. Paulus quoque ad Timotheum ait: *Omnis creatura Dei bona est*; et ad Romanos scribit, quod bona hæc terrena nobis velut scala quedam ad invisibilia agnoscenda et amore prosequenda deserviant. Hugo Cardinalis dubium hoc quoque movet, et solvit dum ait: « Quid est hoc? Nonne mundus potest « diligi? » Adducitque pro responsione distinctionem quamdam bene advertendam. « Diligere, » inquit, « est de diversis eligere. Unde ibi prohibetur « amor creaturarum super Deum, et non sub Deo. » S. Augustinus S. Joannem dicere velle existimat, quod illi qui per affectum suum in bonis terrenis se immergunt, « Inebriantur et pereunt et oblivis-
« cuntur Creatorem suum; dum non temperanter,
« sed cupide utuntur creaturis, Creator contem-
« nitur. »

c. — *Intraivit et surrexit puella.* Sicut ad introitum animæ in corpus, vivificatur corpus, ita ad introitum Dei in animam peccatoris vivificatur anima: *Deus est anima animæ nostræ*, quæ proinde moritur, dum Deum amittit, id quod per peccatum contingit, utpote quod lethiferum illius vulnus et venenum est. Audite S. Ambrosium dicentem: « Deponamus venenum pessimum, hoc est ira-
« cundiam, odium, invidiam, falsitatem, iniquita-
« tem, avaritiam, cupiditatem, superbiam, sacrile-
« gium, furtum, luxuriam, falsum testimonium,
« discordiam, perjurium: hæc sunt animarum
« venena. » Quantum obsecro unusquisque nostrum vulnera abhorret, quæ corpori nostro infliguntur?

Ergone vulnera quæ animæ illata, illam sauciant et dilacerant sentimus et minus cavemus, cum tamen longe sint irremediabiliora, mortemque afferant non corporalem, sed spiritualem et æternam?

d. — His verbis: *Et surrexit puella*, non solum significat Evangelista ad vitam puellam fuisse revocatam, sed etiam viribus corporis esse dotatam, ita ut statim erecta sit. Quod clarius exprimit S. Marcus, dicens: *Et ambulavit.* In cujus puellæ resurrectione hoc bene notandum est, quod celestis mortuorum suscitator Christus Deus, nequaquam tot cæremoniis usus sit, ut in resurrectione quadriduani Lazari, qui consuetudinarium peccatorem designabat; idque ex ea causa, quia puella erat, quod acutissime annotavit S. Antonius de Padua: « Puella, dixit, non veterana; anima enim quæ
« nondum a diuturnitate male consuetudinis est
« oppressa, sed quasi puella, novella in peccato est
« sopita, de facili ad vitam potest resurgere. » Etenim si fuisset inveterata in peccato, majori cum difficultate eam resuscitasset, ob inveteratam peccati consuetudinem, quæ majores ad resurgendum difficultates parit.

Rupertus Abbas acute et fructuose considerat quæ inter Lazari cadaver et alia duo a Christo resuscitata, differentiæ intercedunt. Ait enim: « Peccator quivis jam pro mala consuetudine infamis Lazaro comparatur quadriduano, jamque
« festenti. Et quidem juvenis quoque, qui effere-
« batur per portam civitatis; puella etiam quam
« adhuc in domo sua jacentem, idem Dominus
« suscitavit, mortem significat animæ peccatricis;
« sed in singulis figurantur peccatorum modi.
« Puella namque mortua, in domo jacens, anima
« est, quæ conscientia mali desiderii suffocata,
« nondum tamen per operis consummationem est
« publicata. Juvenis autem qui per portam civitatis
« efferebatur, peccator est, qui desiderio malo
« preteritus, usque ad exteriores quoque pervenit
« iniquitatis effectus. At vero, qui opera peccati
« jam in consuetudinem vertit, famamque perdidit,
« Lazaro, ut jam dictum est, simili est quadri-
« duano, jamque festenti. » S. Thomas a Villanova similitudinem affert infirmitatis habitualis, diffi-
« culter curabilis: « Sicut qui ægritudinibus corpora-
« libus, distemperatis humoribus ægrotat, perfacile
« sanatur; qui autem corruptis omnino, et patridis
« diuturna febre laborat, longo tempore et forti
« medicamine vix curatur; ita in animæ ægritudi-
« nibus omnino evenire solet. »

S. Propheta Jeremias difficultatem reducendi hominem, post malam consuetudinem, diuturno tempore in peccato contractam, ad virtuosè operandum, apta quadam explicat similitudine in-
« quens, xii, 13: *Si mutare potest Æthiops pellem
« suam, aut pardus varietates suas; et vos poteritis*

facere, cum didiceritis malum. Enimvero quantumcumque aquam habeat Oceanus, hæc tamen ad abstergendam ab Æthiopo nigredinem minime sufficit; eodem modo, inquit Deus, per Prophetam suum, quantumcumque adhibeatis diligentiam, laborem et industriam, malum tamen habitum, per vitia et pravos mores vestros contractum, nonnisi cum summa difficultate eradicabit. Nemini ignotum est illud S. Augustini, ante conversionem suam, in impudicitiæ turpitudinem prolapsi, lamentum: « Suspirabam, » inquit, « ligatus non
« ferro alieno, sed mea ferrea voluntate. » S. Gregorius Magnus, super illa Jobi verba: *Si incluserit hominem, nullus est, qui aperiat*, in hæc verba scribit: « Sæpe nonnulli a pravis actibus exire
« cupiant, sed quia eorumdem actuum pondere
« premuntur, in male consuetudinis carcere in-
« clusi, a semetipsis exire non possunt. » Est enim

mala consuetudo, velut catena quedam, quæ nostra nos desituit libertate, adigitque quo lubet.

VERSUS 26.

Et exiit fama hæc in universam terram illam.

1. — Lucas *Brugensis* ait: « Dimanavit fama
« miraculi hujus in universam Galileam; omnibus
« certatim, magnaque contentione tantum miracu-
« lum prædicantibus et divulgantibus, quantumvis
« ipse occultari jussisset, » juxta S. Marcum; vide-
« licet « sequitur gloria fugientes. » S. Lucas scribit: *Obstupuerunt parentes ejus*; S. Marcus vero dicit: *Obstupuerunt stupore magno.* Toletus causam impositi a Christo silentii, ne scilicet quidam divulgaretur, popularis applausus fugam fuisse tradit, inquit: « Donec ipse cum discipulis, turbam multam foras
« expectantem, reique exitum videre cupientem
« declinaret, hominum plausum fugiens. »

DOMINICA VIGESIMA QUARTA POST PENTECOSTEN

EVANGELIUM MATTHEI, CAP. XXIV, VERS. 15

15. Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele Propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intelligat.
16. Tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes.
17. Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua.
18. Et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.
19. Væ autem prægnantibus et nutriendis in illis diebus.
20. Orate autem, ne fiat fuga vestra in hieme vel sabbato.
21. Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, usque modo, neque fiet.
22. Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi.
23. Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic Christus aut illic, nolite credere.
24. Surgent enim pseudochristi et pseudoprophetae, et dabunt signa magna et prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.
25. Ecce prædixi vobis.
26. Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire. Ecce in penetralibus, nolite credere.
27. Sicut enim fulgur exit ab oriente et paret usque in occidentem, ita erit et adventus Filii hominis.
28. Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilæ.
29. Statim autem post tribulationem dierum illorum, sol obscurabitur, et luna non dabit lumen suum, et stellæ cadent de caelo et virtutes caelorum commovebuntur.
30. Et tunc parebit signum Filii hominis in caelo, et tunc plangent omnes tribus terræ, et videbunt Filium hominis, venientem in nubibus caeli cum virtute multa et majestate.
31. Et mittet Angelos suos cum tuba et voce magna, et congregabunt electos a quatuor ventis a summis caelorum usque ad terminos eorum.